

Phytophthora en de biologische teelt

Thieu Verdonschot en Sjaak Dudink

Biologische telers, e-mail: s.dudink@solcon.nl

De poot- en consumptieaardappelteelt neemt in het biologische bouwplan een belangrijke plaats in. Echter in vergelijking met de gangbaar geteelde oppervlakte neemt de biologische aardappelteelt met een kleine duizend hectare een bescheiden plaats in, waarbij het grootste areaal wordt geteeld in de Flevopolders. De grootste bedreiging voor de biologische aardappelteelt vormt nog altijd de ziekte Phytophthora welke bijna jaarlijks een discussie oplevert tussen gangbare en biologische telers over de bestrijding hiervan. Deze discussie dateert al van de jaren dat de biologische landbouw sterk in omvang toenam, ruwweg de jaren negentig.

Zijn we te ver doorgeschoten?

Interessant is om even in te gaan op de achtergronden van deze ziekte. Voor nagenoeg alle probleemziekten in de landbouw is er vanuit de biologische landbouw een (min of meer) afdoende oplossing gevonden: ofwel door middel van resistentieveredeling (lieft een brede horizontale resistentie, gebaseerd op meerdere genen, die minder snel doorbroken wordt) ofwel door teeltmaatregelen (vruchtwisseling, stimuleren van natuurlijke vijanden, aangepaste bemesting etc.), maar altijd gericht op het streven naar evenwicht en/of balans. De ziekte wordt dus een (bescheiden) plaats gegeven binnen het geheel, in plaats van uitgeroeid (wat nooit succesvol is gebleken).

Waarom is dit bij de meeste probleemziekten wel gelukt maar is het zo moeilijk bij Phytophthora? Een reden kan zijn dat het gewas te ver is doorveredeld. Te lang is gelet op zaken als op-

brengst, bakkwaliteit, resistentie tegen diverse ziekten (te weinig tegen Phytophthora want daar waren middelen tegen), bewaarbaarheid, blauwgevoeligheid etc. Kortom een multifunctioneel product dat aan (te) veel eisen moest voldoen. Ondertussen zijn we daaraan gewend geraakt (vanuit de afnemers) en zal het moeilijk zijn de klok weer terug te draaien naar een gewas wat minder optimaal is maar met nog een "gezonde" resistentie tegen Phytophthora.

Hoge milieubelasting

Vanuit de zorg om de hoge inzet van chemische middelen in de landbouw, is er indertijd het MeerJarenPlan Gewasbescherming opgezet. In dit plan trachtte men het gebruik van chemische middelen fors te reduceren. Door het verbod van een aantal Phytophthora-middelen en gerichtere inzet van de nog beschikbare middelen enerzijds en de opkomst van aardappelteelt op biologische wijze anderzijds ontstonden er

bij het optreden van de ziekte gedurende het groeiseizoen al snel vaak gespannen situaties tussen biologische en gangbare telers.

Vanwege de door de overheid opgelegde verplichting om de milieubelasting te halveren in vergelijking met de jaren 1996-1998 heeft men destijds speciaal het Masterplan Phytophthora opgezet, omdat het gebruik van chemie in de aardappelteelt zeer hoog was. Een belangrijk element in dit plan was de aanpak en bestrijding van initiële bronnen. Deze aanpak, met name de bestrijding van afvalhopen en opslagplanten is voor de biologische aardappelteler van groot belang. Er kan gesteld worden dat er juist door de biologische aardappelteler, die dit altijd heeft benadrukt, een grote bewustwording is ontstaan van het gevaar van deze besmettingsbronnen. Chemische bestrijding is in de biologische teelt uiteraard niet mogelijk. De biologische teler maakt gebruik van een ruime rotatie (geen oösporen), sterke rassen in loof en knol en een lage (N-) bemesting ter voorkoming van Phytophthora. De vaak beschuldigende vinger naar de biologische aardappelteler als veroorzaker van de vroege Phytophthora-besmetting blijkt volgens recent onderzoek van PRI en Dacom niet terecht.

Pas wanneer de allerhoogste prioriteit wordt gegeven aan het voorkomen van de eerste besmettingsbronnen, de gangbare teler op een uitgekiend moment en op een juiste manier de Phytophthora-bestrijding weet uit te voeren en de biologische teler op tijd zijn aangetaste gewas vernietigt, zal er sprake zijn van het beheersbaar houden van de ziekte en kunnen beide teeltmethoden prima naast elkaar bestaan.